

PRÆMONITIO

IN SEQUENTES SUBSCRIPTIONES.

[Subscriptiones istæ episcoporum in charta Niliaca a Joanne Sambuco olim reportæ sunt, quas cum Licio Scharedo communicavit, et ab illo Seldeno vulgandæ commissæ sunt, quas et idem Seldenus dedit in notis ad fragmentum Historiæ Eutyebii patriarchæ Alexandrini, tribuitque concilio Nicæno primo; dein a P. Harduino recognitæ sunt ad concilium Constantinopolitanum III pertinere. Labbeus tamen tanquam Nicænas dedit, et inter Nicænas editæ sunt in postrema Veneto-Labeana editione. Ego vero inde subdactas tanquam alio referendas huc suum in locum transtuli. MANSI.]

. ἐπαρχίας ὁρίσας Ἀ τροπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Κιλικίων ἐπαρχίας ὁρ. ὑπέγραψα.

Ἰουστίνος ἔλει Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Τυανίων μητροπόλεως τῆς δευτέρας καππαδοκίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Ὀλύμπιος ἔλει Θεοῦ ἐπίσκοπος Γαγγήρων μητροπόλεως τῆς Παφλαγίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Κυρκιανὸς ἔλει Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἑμν Διοσπολιτῶν, μητροπόλεως τῆς Ὀναρίστων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Πολύδεκτος ἔλει Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Μυρίων μητροπόλεως τῆς Λυκίων ἐπαρχ. ὁρίσας ὑπέγρ.

Θεόδωρος ἔλει Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Σταυροπόλεως μητροπόλεως τῆς Ἑβρων ἐπαρχ. ὁρ. ὑπέγρ.

Τιθέριος ἔλει Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Λαοδικίων μητροπόλεως τῆς Φρυγῶν ἐπαρχ. ὁρίσας ὑπέγραψα.

Κοσμάς ἔλει Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Συμβαδίων μητροπόλεως τῆς Σαλονταρίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Κωνσταντῖνος ἔλει Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Βῆρ, μητροπόλεως τῆς Ἀνακίων ἐπαρχίας μητροπόλεως ὁρίσας ὑπέγραψα.

Στέφανος ἔλει Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ἀντιοχίων μητροπόλεως τῆς Παμφιλίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεόπεμπτος ἔλει Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ἰουστινοπολιτῶν, ἧτοι Μαρρασίμων, μητροπόλεως δευτέρας τῶν Καππαδοκίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰσιόδωρος ἔλει Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Φρυγίων μητροπόλεως τῆς Φρυγῶν Πατακίων ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἔλει Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ταρσείων μητροπόλεως τῆς Προτηίων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Στέφανος ἔλει Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Ἀναζαρβίων μη-

Μακρόβιος ἔλει Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Σαλαμίων μητροπόλεως τῆς Ἰσαύρων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἔλει Θεοῦ ἐπίσκ. Ἀθηναῖος καὶ λεγάτος τῆς ἁγίας συνόδου τοῦ ἀποστολικοῦ Θεοῖον τῆς δευτέρας Ῥώμης ὁρίσας ὑπέγρ.

Γεώργιος χάριτι Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Βιζυῶν πόλεως τῆς Θρακῶν χώρας ὁρίσας ὑπέγρ.

Ζαχαρίας ἔλει Θεοῦ ἐπίσκ. Λεοντοπολιτῶν τῆς Ἰσκιῶν χώρας ὁρ. ὑπέγρ.

Θεόδωρος ἔλει Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Πομπηίουπολιτῶν πόλεως τῆς Παφλαγῶν ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγρ.

Γρηγόριος ἔλει Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Μετυλανίων πόλεως τῆς Αἰσβίων νήσου ὁρ. ὑπέγρ.

Σέργιος ἔλει Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Σελυμβριῶν πόλεως τῆς Εὐρώπης νεάνων Θράκων χώρας ὁρίσας ὑπέγρ.

Ἀνδρέας ἔλει Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Μεθυμειῶν πόλεως τῆς Αἰσβίων νήσου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεοδόσιος ἔλει Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Νεάνων πόλεως τῆς Βυθύνων ἐπαρχ. ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀλέξανδρος ἔλει Θεοῦ ἐπίσκοπος πόλεως Κυρκιῶν, τῆς Ἰσαύρων χώρας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἐπιφάνιος ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς Εὐχαΐτων πόλεως τῆς Ἐλελιῶτων ἐπαρχίας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Πέτρος χάριτι Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐπίσκοπος τῆς Μεσημβριῶν φιλοχρίστου πόλεως ὁρίσας ὑπέγραψα.

Πέτρος ἔλει Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς Σωζοπόλεως ἐπαρχ. ὁρ. ὑπέγρ.

. ἔλει Θεοῦ ἐπίσκοπος Πτοβίων ὁρίσας ὑπέγραψα.

. ἔλει Θεοῦ ἐπίσκ. τῆς τῶν Κυρκίων ἐπαρχίας ὁρ. ὑπέγρ.

Τύχων ἔλει Θεοῦ ἐπίσκ. πόλεως τον.

ANNO DOMINI DCLXXIX.

DAMIANUS

TICINENSIS EPISCOPUS.

NOTITIÆ HISTORICÆ IN DAMIANUM.

I.

[Ex Fabricio, Bibliotheca med. et inf. Lat.]

Damianus, episcopus Ticinensis, qui adhuc pres-

D byter sub nomine Mansueti, Ecclesie Mediolanensis archiepiscopi, et Patrum synodi Mediolanensis, an- 679 scripsit Epistolam atque Expositionem recte

fidei contra Monothelitas, quam in sexta synodo Constantinopolitana (an. 680) non medioere suffragium tulisse scribit Paulus Diaconus, vi, 4, de Gestis Longobardorum, et Humbertus adversus Nicetam Pectoratum, ad calcem tomi XI Annalium Baronii, p. 798. De hoc Damiano Ughellus tom. I Italiae Sacrae, pag. 1082. Epistola illa atque Expositio-fidei saepe edita Latine in tomis Conciliorum ante actionem primam concilii sexti, ut in Harduiniana, tom. III, pag. 1051-1053.

II.

[Ex Ughelli Italia Sacra.]

Damianus Biscossia Anastasio successit, cum esset civis Papiensis, anno 680. Ille vir doctissimus fuit, annoque antequam eligeretur episcopus, illum narrat Paulus Diaconus, lib. vi, c. 4, nomine Mansueti archiepiscopi Mediolanensis, celebratque ibidem synodi contra Monothelitas, ad concilium Constantinopolitanum quasdam litteras scripsisse, ejusdemque sanctitatem extollit. Igitur Damianus cum Papiensis episcopus fuisset allectus, pro se suisque successoribus satis commodum paravit domicilium; reliquiasque sancti Sebastiani a Romano pontifice impetratas, cujus precibus Papiensis civitas, primo anno sui episcopatus, contagium fuerat emolita, solemniter pompa in ecclesia sancti Petri in Vinculis honorifice collocavit, eidemque erecto altari, se clerumque voto astrinxit, ut tribus diebus ante festum, ipsoque festo die, episcopus cum clero solemnibus institutis sup-

plicationibus ad ipsum adiret sacrum facturus. An. 50 Papiensem rexit Ecclesiam, postque multos labores, clarus miraculis, evolavit ad caelos, die 12 mensis Aprilis an. 710 (a), sepultusque fuit in cathedrali, ubi adhuc ejus sacrum corpus conditum jacet. Illius meminit Martyrologium Romanum, Baroniusque in suis ad ipsum notis, ubi demiratur Paulum Diaconum Damiano epistolam ascripsisse nomine Mansueti scriptam ad Constantinopolitanum concilium contra Monothelitas, cum in concilio Romano sub Agathone pontifice reperitur subscriptus Magnus, non autem Damianus episcopus Papiensis. Sed si vir peritissimus rerum ecclesiasticarum rectius ac vice calculos posuisset advertissetque Magnum Popiliensem se subscripsisse, non Papiensem, Anastasiumque, qui ei concilio interfuerat, praecessisse hunc nostrum Damianum Papiensem episcopum, non adeo demiratus fuisset Paulum Diaconum, qui eam epistolam attribuit Damiano episcopo, qui per id tempus tantum presbyter erat, illamque epistolam dictaverat anno antequam succederet Anastasio, qui etiam ipse Romani concilii decretis subscripsisse reperitur. Nec tamen Paulo Diacono dandum vitio est, si duxerit parum referre dixisse, an presbyter, an episcopus Damianus epistolam illam confecerit; gravi enim historico facile fuit, unius anni morulam contempsisse ab exarata epistola.

(a) De eo *Acta Sanctorum*, Aprilis tom. II, pag. 91.

EPISTOLA DAMIANI

SUB NOMINE MANSUETI MEDIOLANENSIS ARCHIEPISCOPI

AD CONSTANTINUM IMPERATOREM ^a.

Domino serenissimo atque tranquillissimo, et a Deo coronato, religiosissimo Constantino imperatori Mansuetus Mediolanensis, metropolitanæ ecclesiae indignus episcopus, vel universa sancta episcoporum [nostrorum] fraternitas, quæ in hac magna regia urbe convenit, æternam in Domino salutem.

Si apicem imperialis fastigii et infulas sacratissimæ potestatis avis et proavis vestris cœlitis attributum cognovimus, et pro meritum actibus ad vos propagatum scimus, dignum est his vos æquiparare [æquiparari] vestigiis, quorum et celsitudinem obtinetis; nec disparilia debent esse instrumenta cœlestia, ubi paria possidentur sceptræ regalia. Emulari ergo [vos] oportet eorum magisterium, quorum documenta permanent salutaria. Ab ipsis enim rudimentis vita incolitur, cum paternis traditionibus tenaci memoria animus delectatur. Et dum præcedentium antiquorum mens callem triverit, a norma æquitatis et justitiæ tramite non recedet. Fixis namque gradibus in cunctis vestigiis, qui non per devia aut abrupta aberrat. Habes quippe, probatissime imperator, specula in quibus tuas actiones imaginari debeas. Nam si excellentissimi ingenii Constantini

imperatoris, qui ortus sui primordia Christi amori [amore] dedicavit, acta reconsecramus, qui et auctor Christianæ religionis existit, magno sunt præconio ejus opera ponderanda. Cujus tempore dum pestifer morbus et omni calliditate [crudelitate] grassantior, intolerabilis Arii tyrannidis in Dei Ecclesia serpere cœpisset, qui tres naturas in sancta Trinitate, hoc est, tres deos ausus est prædicare, amplissimus princeps zelo orthodoxæ fidei animatus, congregavit sanctum concilium trecentorum decem et octo sanctorum Patrum in Nicæa urbe Bithyniæ: in qua sancta synodo nefandæ sectæ serpentinam malitiam, una cum auctore suo Ario in perpetuo [perpetuum] fecit damnari, et æterna animadversione percelli. Post cujus damnationem sancti Patres regulæ formulam de fidei orthodoxæ unitate statuerunt, et capitula canonum promulgaverunt, quæ nos cum omni veneratione suscipimus. Post hæc vero mansuetissimus et tranquillissimus Theodosius imperator Macedonium quendam, artis diabolicæ versutia deceptum, qui Spiritum sanctum non consubstantialem Deo Patri, sed magis creaturam, impulsu Satanæ ausus est prædicare. Tunc vero a prædicato

^a Ex vetustissimis membranarum quæ apud nos sunt, *De fide catholica*.

^b Hujus epistolæ meminit Paulus Diaconus lib. vi de Gestis Longob., cap. 4.

^c Graditur habent membranæ nostræ.

^d Fortassis deest hic *ingreditur, inhæret*, vel simile aliquod verbum.

^e Ita hunc locum citat Thomas Waldensis, tom. II fol. 4. *HARD.*

^f Deest *invenit* aut aliquid ejusmodi.